

§ 172

Kulttuurin ja vapaa-aikalautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran talousarvioaloitteesta Arkkitehtuuri- ja designmuseohankkeen edistämiseksi Helsinkiin

HEL 2020-001924 T 00 00 03

Lausunto

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta antoi asiasta seuraavan lausunnon:

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta kannattaa valtuutettu Sirpa Asko-Seljavaaran aloitetta määrärahan varaamisesta arkkitehtuuri- ja designmuseon valmisteluun.

Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta ei kuitenkaan näe, että määräraha olisi varattavissa eikä perusteltua sopeuttaa ainakaan täysimääräisesti kulttuurin ja vapaa-ajan toimialan nykyisistä varoista, koska hankkeessa on laajasti myös kysymys koko kaupungin kehittämisestä, elinkeinopolitiikasta ja maankäytöstä.

Arkkitehtuuri ja muotoilu ovat teemoja, joista Suomi on tunnettu. Arkkitehtuurilla ja muotoilulla on ollut suuri merkitys Suomen kansallisen identiteetin ja kansainvälisen tunnettuuden rakentumisessa. Arkkitehtuuri ja muotoilu ovat myös luonnon rinnalla pääsyitä matkailijoille tulla Suomeen.

Vuonna 2019 uudistetun museolain mukaisesti museotoiminnan tarkoituksena on kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen tallentaminen ja säilyttäminen; aineistoja ja muita sisältöjä koskevan tutkimuksen edistäminen ja hyödyntäminen; aineistojen ja tiedon saatavuuden, saavutettavuuden ja käytön edistäminen; kulttuuri- ja luonnonperinnön sekä taiteen esittäminen ja elämysten tarjoaminen sekä yleisötyö, vuorovaikutus sekä opetuksen ja kasvatuksen edistäminen.

Designmuseo ja Arkkitehtuurimuseo ovat pääosin valtion rahoittamia, helsinkiläisiä museoita, joilla on museolain nojalla valtakunnallisen vastuumuseon tehtävä. Museoilla on merkittävät kokoelmat, mutta niiden toimintaedellytykset ja tilat eivät vastaa tavoitteeseen kunnianhimoisesta näyttelytoiminnasta, yleisötyöstä tai alan kehittämisestä. Sekä museoita ylläpitävät säätiöt, Helsingin kaupunki että opetus- ja kulttuuriministeriö jakavat tämän näkemyksen.

Opetus- ja kulttuuriministeriön ja Helsingin kaupungin sekä arkkitehtuurimuseon ja designmuseon säätiöiden tilaama ensimmäinen selvitys uudesta museosta julkistettiin elokuussa 2018. Ensimmäinen selvityksen pohjalta päätettiin jatkaa toteutusmallin ja alustavan museokonsep-

tin valmistelua. Ehdotus museokonseptiksi ja toteutusmalliksi julkistettiin maaliskuussa 2019.

Ehdotus museokonseptiksi painottaa museon roolia tulevaisuuden tekemisen paikkana. Museon konseptissa tunnustetaan muotoilun ja arkkitehtuurin valtava mahdollisuus olla tuottamassa ratkaisuja kestävämmälle ja paremmalle tulevaisuudelle. Museon toiminta-ajatus on tiivistetty konseptityössä seuraavasti: ”Maailman paras arkkitehtuuri- ja designmuseo sytyttää katsomaan maailmaa suunnittelijan silmin: kaiken voi tehdä toisin, kaiken voi tehdä paremmin. Museossa ajattelu yhdistyy tekemiseen ja muistaminen uuden luomiseen.” Uusi arkkitehtuuri- ja designmuseo kääntää katsetta esineistä enemmän suunnittelun voimaan. Vaikka museo kurkottaa tulevaisuuteen, se toteuttaa tätä olemalla muistiorganisaatio. Museon sydän olisi ehdotuksen mukaan Pohjoismaiden laajin arkkitehtuuria ja designia yhdistävä ydinnäyttely.

Opetus- ja kulttuuriministeriö ja Helsingin kaupunki ovat hahmotelleet museokokonaisuuden toteuttamiseksi mallia, jossa museon toiminnasta vastaisi uusi yritys ja kokoelmien omistajuudesta uusi säätiö. Perustettavaan säätiöön liittyisivät olemassa olevien museoiden taustasäätiöt. Säätiö hallitsisi paitsi museon kokoelmia, myös säätiön pääomaa, jonka tuotoilla museotoimintaa osittain rahoitettaisiin. Säätiön omistama yritys vastaisi museon päivittäisestä toiminnasta ja oheistoiminnasta kuten tilojen ulosvuokrauksesta ja tapahtumatoiminnasta.

Museon käyttötalous perustuisi omaan tulonhankintaan sekä opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus- ja avustusjärjestelmän kautta myönnettävään tukeen. Lisäksi museo saisi tuloa säätiön pääoman tuotosta. Säätiön pääomittamisesta vastaisivat opetus- ja kulttuuriministeriö ja kaupunki yhdessä mahdollisten yksityisten tahojen kanssa. Arvio säätiön tarvittavan pääoman määrästä on 130–150 miljoonaa euroa. Malli mahdollistaa museon vahvan taloudellisen pohjan ja toiminnan itsenäisyyden.

Museorakennus toteutettaisiin uudisrakennuksena Eteläsataman alueelle osana alueen laajempaa kehittämistä. Myöhemmin tarkemmin määriteltävästä alueesta järjestettäisiin kaksivaiheinen konsepti- ja toteutuskilpailu. Museon osalta järjestettäisiin erillinen arkkitehtuurikilpailu.

Valtio sitoutui lisätalousarviossa keväällä 2020 uuden museon säätiön pääomittamiseen korkeintaan 60 miljoonalla eurolla. Helsinki on ilmaissut julkisissa ulostuloissa tukea hankkeelle, mutta ei ole tehnyt asiasta päätöstä. Ehdotuksen mukaisesti valmistelulle tulisi perustaa hankeorganisaatio, joka vastaisi mm. talous- ja hallintomallin luomisen, konseptin edelleen kehittämisen ja ulkopuolisen rahoituksen kokonaisuudesta.

20.10.2020

Asia/4

Kaupunki valmistelee alueen konsepti- ja toteutuskilpailua. Hankeen edistäminen edelleen edellyttää talousarvioehdotuksessa kuvattua rahoitusta sekä Helsingin kaupungilta että opetus- ja kulttuuriministeriöltä.

Nykyiset museot ovat suhtautuneet koko valmistelun ajan erittäin myönteisesti ajatukseen uudesta, arkkitehtuurin ja muotoilun yhdistävästä museosta. Tämä tarjoaa hyvät lähtökohdat asian edistämiseksi.

Lautakunta tarkasti pöytäkirjan tämän kohdan osalta heti.

Käsittely

Esteelliset: Mari Männistö
Esteellisyyden syy: yhteisöjääviys (hallintolain 28.1 § kohta 5)

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Kirsti Laine-Hendolin

Lisätiedot

Tommi Laitio, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, arkkitehtuuri-design museo Helsinkiin, Asko-Seljjavaara Sirpa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginkanslia on pyytänyt kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunnalta lausuntoa kaupunginhallitukselle Sirpa Asko-Seljjavaaran talousarvioaloitteesta, jossa esitetään määrärahaa arkkitehtuuri- ja designmuseo-hankkeen edistämiseksi Helsinkiin.

Talousarvion laatimisoheiden mukaisesti lauta- ja johtokuntien on käsiteltävä talousarvioaloitteista annettavat lausunnot samanaikaisesti talousarvioehdotusten kanssa. Teknisen ja inhimillisen virheen takia tähän talousarvioaloitteeseen ei ole vastattu ajallaan. Sirpa Asko-Seljjavaara oli tehnyt kaksi talousarvioaloitetta koskien Arkkitehtuuri- ja designmuseota ja kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta oli vastannut vain

20.10.2020

Asia/4

toiseen talousarviokäsittelyn yhteydessä (8.9.2020, § 135). Talous- ja suunnitteluosaston kanssa on sovittu, että lautakunta antaa puuttuvan lausuntonsa jälkikäteen 20.10.2020 kokouksessaan.

Talousarvioaloitteesta on pyydetty lausuntoa myös kaupunkiympäristö-lautakunnalta.

Esittelijä

vs. kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja
Kirsti Laine-Hendolin

Lisätiedot

Tommi Laitio, kulttuurin ja vapaa-ajan toimialajohtaja, puhelin: 310 89045
tommi.laitio(a)hel.fi

Liitteet

1 Talousarvioaloite, arkkitehtuuri-design museo Helsinkiin, Asko-Seljavaara Sirpa

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano